

RERUM NOVARUM 2010
ACW Gent 12 mei 2010
Toespraak Luc Cortebeeck
Nationaal voorzitter ACV

Vrienden, vriendinnen,

Geachte genodigden,

Een crisis komt nooit alleen. De financiële crisis bracht de economische crisis mee, en werd op haar beurt vergezeld van een crisis op de arbeidsmarkt. En dan kwam de financiële landencrisis in de Eurozone. Om nog te zwijgen van de IJslandse vulkaanaswolk die twee keer een vliegstop dicteerde. Er zijn de aardbevingen, Haïti, Sumatra. De ecologische olieramp voor de kust van Louisiana. Of nog de religieuze crisis, die vele van onze mensen zoveel pijn doet.

Crisissen zetten ons ruw en onverwacht met de twee voeten op de grond. Ze leren ons hoe fragiel en machteloos we staan, niet alleen tegen de overmacht van de natuur, maar ook tegenover uit de hand gelopen krachten en systemen die nochtans door mensen werden ontwikkeld.

De menselijke hoogmoed heeft zijn grenzen bereikt en zou beter plaats maken voor veel bescheidenheid. Om met

vereende krachten de wereld leefbaar, sociaal en duurzaam te maken.

En uitgerekend in het oog van de storm worden we in ons eigen land geconfronteerd met de zoveelste politieke crisis. Uitgerekend in deze tijd van complexe crisissen staren wij naar onze eigen navel: BHV. En missen politici een unieke kans om dit probleem op te lossen. En zo staan we voor vroegtijdige federale verkiezingen.

Ik neem aan dat u, evenmin als ik, zwaar onder de indruk bent gekomen van de oproep van enkele BV's vorige week om niet te gaan stemmen. Ik respecteer Stijn Meuris, als artiest en als mens. Maar op dit punt ging *satelliet Suzy* toch even uit zijn baan. En ik ben blij dat zeer veel opiniemakers hem daar vorige week op gewezen hebben. Ik vond het mooi hoe een van hen herinnerde aan wat John Kenneth Galbraith, een van de grootste economen van de 20ste eeuw, essentieel achtte voor wat "*a good society*", een goede samenleving, moet zijn: de verdomde plicht te gaan stemmen. Galbraith preekt België als een van de zeldzame landen met stemplicht. Omdat je slechts zo een democratie krijgt die luistert naar iedereen.

Betekent dit dat we niet verontwaardigd mogen zijn over de politieke puinhoop die weeral is aangericht? Integendeel, hier past alleen ingehouden woede en verontwaardiging. Omwille van het onvermogen om elkaar de hand te reiken en

oplossingen te vinden, al jarenlang. Omwille van het electorale opportunisme, zonder nog enig oog voor het maatschappelijk belang. En nog het meest omdat we dit konden missen als kiespijn. Omwille van de zware sociaal-economische, ecologische en budgettaire vraagstukken. En omwille van de verontrustende bewegingen op de financiële markten, die de Eurozone op zijn grondvesten deden of doen daveren.

Maar laat ons misschien ook bekijken hoe het zo ver is kunnen komen? Vanwaar die politieke instabiliteit? Van waar het teloorgaan van de kunst van het compromis? Vanwaar dat permanente opbod en stoerdoenerij? Voor een deel omdat het inlevingsvermogen plaats maakte voor de karikatuur. Met media die nog nauwelijks berichten over de wereld voorbij de taalgrens, tenzij in schandaaltermen. Maar voor een deel ook omdat het politieke landschap hopeloos versnipperd is geraakt, zeker in Vlaanderen. Met zwaar verzwakte traditionele partijen, met elk in hun nek de hete adem van partijen met een zwaar communautaire agenda.

Laat ons dan ook samen de vraag stellen: wat is best om uit deze impasse te geraken? Wat is best om een krachtige regering te krijgen, die wel in staat is tot een eerbaar compromis te komen over de staatshervorming en krachtig de sociale, economische en ecologische uitdagingen kan aanpakken?

Wat wij zeggen aan de kiezer is: ga zeker stemmen, stem voor partijen die tot oplossingen willen en kunnen komen, zowel voor de staatshervorming als voor de crisis. Stem voor partijen die een sociale agenda hebben. En het is niet omdat Luc Cortebecq voor gezonde voeding is, dat hij ook iedereen oproept om een appel-dieet te volgen. De tijden van het enge stemadvies zijn voorbij en een negatief stemadvies zou bijzonder dom zijn. Dat hebben wij ook niet gedaan in het Standaard-interview, dat hebben de media ervan gemaakt. Maar het is aan de politieke partijen om aan te tonen dat zij oplossingsbereid zijn en een sociale agenda hebben. Dat zou pas eerlijke communicatie zijn van een aantal partijleiders.

Maar ik zou alle opiniemakers en alle kiezers toch ook willen oproepen om hun verontwaardiging wat te spreiden. Ik zie heel veel selectieve verontwaardiging over het politieke gebeuren.

Waar is bijvoorbeeld de verontwaardiging gebleven over het financiële gebeuren? We kruipen langzaam uit het dal van een ongeziene crisis. Als België hebben we die – naar internationale normen - al bij al nog redelijk doorstaan. Dankzij onze sociale bescherming. Dankzij het sociale overleg. Dankzij ons beleid van tijdelijke werkloosheid en arbeidsherverdeling om ontslagen te voorkomen. En – ook dat mag gezegd –

dankzij een adequaat crisisbeheer vanuit de diverse regeringen, zeker ook de federale. Maar ook wij kampen nu met een sterk verhoogde werkloosheid. Ook wij kampen met een zwaar gestegen overheidsdeficit en overheidsschuld. Voor een deel dankzij de hoogmoed en de hebzucht van de schurken van de financiële markten. Van de neoliberale politici die vonden dat die markten best in staat waren zichzelf te reguleren. En dus alleen maar naar de pijpen dansten van de financiële lobbies. Hoe vaak hoorden we het niet eind 2008, na het omvallen van Lehman Brothers, toen de internationale speculanten één voor één de weerstand van onze Belgische banken begonnen uit te testen? Nooit meer, heette het. We aanvaardden niet dat wordt teruggekeerd naar de orde van de dag, naar *business as usual*, was het mantra. Maar waar staan we vandaag? Niet ver. Toegegeven, ik zie enkele aanzetten. Dat het Parlement nog net voor zijn ontbinding de (zogenaamde Twin Peaks) wet heeft goedgekeurd, voor een verbeterd toezicht op de financiële instellingen, is goed. En voor het overige zie ik zeer veel goede wil, op alle niveaus. Zelfs in de Verenigde Staten, is onder Obama het besef gegroeid dat het zo niet verder kan. Dat de financiële markten aan de leiband moeten. Maar wat is van al die fraaie voornemens vandaag al gerealiseerd? Werd diegenen die ons in deze financiële *mess* hebben gestort, al een strobreed in de weg gelegd? Ja, er is een verschilpunt. Vandaag gaan ze niet

meer individuele bedrijven te lijf, maar hele landen. Met de snelheid van het licht werden wereldwijd kapitalen gemobiliseerd om te speculeren tegen één land. Griekenland heeft het mogen ervaren. En vervolgens sloeg het over, geheel volgens de verwachtingen, op Spanje en Portugal. Met in de cockpit nog krak dezelfde ratingbureaus als dezen die ons indertijd meesleurden in deze crisis. Dat mag maar zijn gang blijven gaan. Omdat de lobbyisten van de financiële speculanten er ook alles aan doen om te vertragen en te blokkeren. En tegenover de *“yes we can”* de *“no we don’t want”* plaatsen. Die waanzin moet stoppen. Om te beginnen met een versterkt en solidair Europa. De Europese instellingen hebben de eerste uitbarsting van de financiële crisis al bij al redelijk goed aangepakt. Maar wat ze er de voorbije maanden van bakten was hemeltergend. Wat je niet zozeer aan Europa moet verwijten, maar aan die nationale politici die de grootspraak voor de eigen achterban belangrijker achtten dan een Lidstaat in crisis. Zodat Griekenland alleen maar dieper wegzakte. En zodat heel Zuid-Europa vorige week een besmettingshaard dreigde te worden, die ons, net als in 2008, opnieuw aan de rand van de afgrond bracht. Dit weekend kon het Europees ineens wel. Met inderdaad een historisch resultaat, beter dan wie ook nog had durven hopen, zeker ook voor België. Dus, met het mes op de keel, lukte het blijkbaar wel. Al blijft het een spijtige vaststelling dat het van

moeten is en niet van willen. We staan nog bijzonder ver af van datgene wat de stichters van Europa indertijd voor ogen hadden, een verenigd en solidair Europa. Dat andere landen niet uit kortzichtig eigenbelang ter hulp snelt, maar uit solidariteit.

Verontwaardiging over politiek verdringt de verontwaardiging over de financiële wereld. En waar is de verontwaardiging gebleven over het zware banenverlies en het uitblijven van een krachtig werkgelegenheidsbeleid? Heel wat bedrijven zijn er het laatste jaar met de vuile borstel doorgedaan. Soms onvermijdelijk. Maar in al te veel dossiers alleen maar om het rendement op te drijven of oude herstructureringsplannen van stal te halen. Gelukkig ook in heel wat dossiers met zware inspanningen van de bedrijven om ontslagen te vermijden. Maar globaal kampen we nu wel met een zwaar gestegen werkloosheid. Nog het meest bij jongeren. En dus moet een eerste vraag zijn: wat doen we daar aan? De SOS Pieten van de arbeidsmarkt hebben inmiddels al een heel koffertje vol. Wat hebben we vandaag geleerd?

Ten eerste: schrap de brugpensioenen en trek de pensioenleeftijd op.

Ten tweede: jaag de werklozen op, jong en oud, en zet het hakmes in hun uitkeringen.

Ten derde: maak dat de werkgevers sneller en goedkoper kunnen ontslaan, want hoe meer ontslagen, hoe meer kansen op een nieuwe job.

Al hullen de Pieten van de arbeidsmarkt dat wel in prachtige dekmantels. De arbeidsmarkt moet worden gemoderniseerd, zeggen ze, en er moet meer mobiliteit komen. We moeten Denemarken achterna voor zijn flexicurity. En als het even kan ook Oostenrijk met zijn rugzakje bij ontslag...

Het spijt me. Denk je nu echt dat je met flexicurity, met mobiliteit, met modernisering één extra job creëert. We moeten naar een werkgelegenheidsgraad van 75 % in 2020, denkt Europa. En het staat in de sterren geschreven dat dit op de Europese Raad van juni nog gaat bekrachtigd worden ook. Prima. We zijn nog altijd voor volledige werkgelegenheid. Maar welk beleid staat daar tegenover om meer jobs te creëren? Uiteraard is toeleiding naar jobs belangrijk. En uiteraard zullen we met zijn allen gemiddeld langer moeten werken. Maar alles staat of valt met het aanbod van jobs. En niet te vergeten met de kwaliteit van de jobs. Want wat is op dat punt al gedaan? De werknemers hebben inmiddels al ruim hun deel gedaan. De waan van de dag focust vandaag op de vroege brugpensioenen bij Godiva en Opel, daar waar geen andere "way out" is. Maar vergeet niet dat het Generatiepact al globaal heeft geleid tot een zware vermindering van de

brugpensioenen beneden de 60 jaar en van het aantal uitgeschreven oudere werklozen. En vraag dus vooral wat de werkgevers al hebben gedaan. Werkgevers, wat hebben jullie al gedaan om werknemers in staat te stellen oud te worden op het werk? Wat hebben jullie gedaan om te investeren in het blijven van werknemers, zeker van oudere werknemers? En vooral: hoe kunnen we in goed overleg een effectief en efficiënt werkgelegenheidsbeleid uittekenen, samen met de overheden, samen met de nieuwe federale regering. Met als oogmerk niet de werklozen te bestrijden, maar de werkloosheid te bestrijden. En dat doe je alleen maar door meer werk, meer waardig werk. Voor minder gaan we niet.

Zoals we ook niet voor minder gaan dan voor een verbeterd, gemeenschappelijk werknemersstatuut .

Dat stellen we als ACV al jaren. Maar de tocht is nog lang. Al is positief dat we als sociale partners daarover opnieuw aan tafel zitten. De uitkomst is onvoorspelbaar. Maar laat ons in elk geval samen oplossingen zoeken als sociale partners, hopelijk zo vlug als mogelijk in ruggespraak met een volgende regering. We hebben nu en zeker in het najaar veel werven, als sociale partners. Maar van al die werven is er toch één die me bijzonder aan het hart ligt: eindelijk recht doen aan de handenarbeid, eindelijk aan de arbeiders een fatsoenlijke zekerheid en bescherming geven, gelijk voor alle werknemers.

Je hoort werkgevers al jaren steen en been klagen dat er op de arbeidsmarkt een tekort is aan technische competenties. Hoe wil je nu jongeren warm maken voor dat soort van kennis en kunde, als je hen permanent het signaal blijft sturen, door een discriminerend statuut, dat die competenties minder waard zouden zijn.

Verontwaardiging over te weinig waardig werk. En laat ons tot slot met zijn allen bijzonder verontwaardigd zijn over de schrijnende maatschappelijke ongelijkheid. En erger, de toename daarvan. Over de teloorgang van onze herverdelingsmechanismen. En dan heb ik het niet zozeer over de sociale zekerheid. Die heeft redelijk goed stand gehouden, tegen alle aanvallen in. Vergeet niet dat we met de budgetten voor de welvaartsvastheid al mooi werk hebben kunnen leveren om de uitkeringen, van laag tot hoog, op te trekken. We hebben er hard voor moeten werken, schouder aan schouder. Herinner u de prachtige en beslissende betoging van 2003 in Oostende. Maar het heeft zijn vruchten afgeworpen. En we zullen op dat spoor doorgaan. De regering heeft ons al een correct budget toegezegd voor 2011. De jaren nadien moet dat er ook liggen. Zodat we op die basis door kunnen gaan met de verhoging van de minima en een aantal uitkeringspercentages.

Als de verdelende rechtvaardigheid de voorbije jaren heeft gefaald, dan is het vooral op het terrein van de fiscaliteit. Het is schandalig te moeten vaststellen hoe Reynders al die jaren zijn gang heeft mogen gaan op Financiën. Met een administratie die totaal ontwricht is. Met een notionele intrestaftrek die men bewust heeft laten ontsporen. Met een systematische blokkering van alles wat kon bijdragen tot een adequate strijd tegen de fiscale fraude. Met het pamperen van de fraudeurs via de fiscale amnestie en de minnelijke schikkingen. Teveel is teveel. De brave belastingbetalers pikken het niet meer. Die kunnen niet begrijpen waarom een pak vennootschappen nooit of nauwelijks controle krijgen. Die kunnen niet begrijpen waarom managers, bestuurders en andere veelverdieners er in blijven slagen de staat op te lichten door zich te laten betalen via vennootschappen, waarop dan nog heel veel privé-kosten worden gezet als beroepskosten. Die kunnen niet begrijpen waarom de notionele intrestaftrek veel meer kost dan begroot, zonder enige reële aanzet om op te treden tegen misbruiken. Die kunnen niet begrijpen dat – op een ogenblik dat iedereen het heeft over het goedkoper maken van arbeid – vooral het kapitaal goedkoper is geworden. Die zien dat de horeca intussen zijn BTW-verlaging kreeg, maar dat de daaraan gekoppelde fraudebestrijding, via elektronische kassa's, vakkundig werd weggemoffeld door de bevoegde ministers.

En dat op een ogenblik dat elke euro voor de sociale bescherming één euro teveel zit. Dat wekt woede op. En dat moet dus stoppen. We willen een rechtvaardige fiscaliteit. Die rijken iets minder rijk maakt. Om armen iets minder arm te maken. Die de overheden de inkomsten bezorgt om onze welvaart en ons welzijn te verbeteren, door performante voorzieningen, vanuit de overheden en vanuit de non-profit. Door een performante sociale zekerheid, die in het bijzonder ook het vertrouwen herstelt in het pensioenstelsel. Voor minder gaan we niet.

Kortom, we mogen verontwaardigd zijn over het onvermogen van de politiek. Daar is niks mis mee. Maar laat ons vooral ook bekijken hoe we op democratische wijze – en dus door te gaan stemmen – dat politieke vermogen kunnen opdrijven. In plaats van dit land nog op de zadelen met nog meer onvermogen. En laat ons onze verontwaardiging ook wat opsparen voor de zaken die er echt toe doen om tot een rechtvaardiger samenleving te komen: de speculanten aan de leiband; de hand aan de ploeg voor meer en beter werk; een versterking in plaats van afbouw van de sociale bescherming; en een stop op het gepamper van fraudeurs en handige fiscale harry's, voor meer fiscale rechtvaardigheid.

We zullen dit alles moeten doen vanuit zware budgettaire uitdagingen. Europa vraagt dat we in 2015 opnieuw *break*

even draaien. Wat een sanering vergt van 5 % van het BBP. Over vier jaar tijd. Dit is een loodzware uitdaging. Maar waar we niet omheen kunnen. Temeer omdat de financiële markten elke verzwakking afstraffen. Ik herhaal wat ik hierover al bij andere gelegenheden heb gezegd. We moeten door die zure appel door heen. Daar kunnen we niet omheen. Dat zal een brede inspanning vergen, van ons allemaal. Wie anders beweert, bedriegt de mensen. Maar dat is alleen maar geloofwaardig en aanvaardbaar , onder drie voorwaarden.

Eén, begin met diegenen die totnogtoe niet of nauwelijks hebben bijgedragen te dwingen tot correcte belastingen. Dan heb je het over de fraudeurs. Maar evengoed over de mensen met veel vermogen, niet aangegeven of minstens minder belast.

Twee, laat de sterkte schouders de zwaarste landen dragen. Dus hol de progressiviteit van ons belastingstelsel niet uit. En tracht die progressiviteit integendeel te versterken.

Drie, ontzie de zwaksten.

Voor minder gaan we niet.

Vrienden, vriendinnen, genodigden,

Het zijn verduiveld boeiende tijden. Maar ook verduiveld moeilijke tijden. Het is niet onze aard de armen in de lucht te steken. En te stellen dat de politici het maar zelf moeten

uitzoeken, maar dan zonder onze stem. Onze lijn is er altijd een van voorstellen doen, van verantwoordelijkheid nemen. En het zou goed zijn dat de kiezer dat ook doet. We vragen niet dat hij of zij zijn of haar woede opbergt. Maar we vragen wel dat hij en zij die verontwaardiging ombuigen, voor een positief project kiezen, overtuigd van de bijdrage die het kan leveren aan de oplossing van de zware problemen. Zo'n positief project was Rerum Novarum. Als antwoord toen op de woede vanuit de Grote Miserie van de 19de eeuw. Laten we hier de inspiratie uit putten voor een nieuw project, gebaseerd op de gouden driehoek van werk- sociale zekerheid- fiscaliteit, een project voor rechtvaardigheid. Voor minder gaan we niet.

Ik dank u.